

## ОЛНА ТӨЛÄ

(Эилцнь 242-ч номерт).

— Минн чирä сар хойр нег негнән зөвәр ууджм болвчи, туулитн сонъсий, — гидж шогаси авцтагъар Зоя келäд, ухалдж йовси, гашута хар нульме чихлзүүлси, седклинъ невчк тарсиг Пүрвäd медүлв.

Пүрвä уха тундж, келх туулян санв. Акчмин зуур, иигтән уцц ээрджäh ээджиннь хувц татад: «Ээдж, не туулян эклхичн», — гидж сурджаси арви хойрта көвүн Пүрвән нүднд үзгäд, тер көвүнд Пүрвä бийән таньв. «Мана тиикд суулгъен бура модд ода ямаран болхв, өсв гилч?» — гисн санан бас Пүрвән уханд торлзв.

— Хальмгин бääдллä тууляс эклдж таньлдий, — гидж Зоя, джөөрпräд, Пүрвä талагшан хäläдж келв.

«Кедү орс күүкд иигдг гейүрдж мана теегүр ирäd, ганцхн седклärн биш, эврәннь цусн — үрärн мана тееглä ниилси болхв» — гидж санад:

— Академик Владимирцев хальмгин нутгиг, туулярн, нартд, Иньдин дару хойрдгч гидж нерäдсмн, — гидж Пүрвä эврәннь туулян эклв. — Не, сонъсти. Кезәнä бääдж. Нег дакдж, апрель сарин дунд шидр, эн хальмгин тег өвдгцä ногъагъарн көкрäd, олт-зүсн шар-улан цецгär кеерүлгддж канъкисн кемлä, көркхн сääхн чирätä, хавр äдл бääдлätä, Зоя гидг күүкн, Цевг гидг нертä, бас орчлнъд үзгäд уга сääхн көвүнлä, кеер, зоотехникин кергär йовдж йовад, хөөнä өөр, үзлцдж, таньлддг болна. Öдр ирвäs көвүн күүкн хойр, нег-негән улм сäänär медж, Ромео боли Джульетта хойрас давугъар, Аксинья Григорий хойр кевтä нег-негндән дурлдж. Гентки нег öдр, газрин бääдл гääхдж йовад, нарн, күүкнä көркхнит үзн, тенъгрäс öсрдж буугъад, күүкнä öмн ирäd зогсна. Зоя талагшан дун угагъар шилтджägъад, дурни чидлд диилгäд: «Зоя, би танд, үзн, цань угагъар дурлв. Äрк зөөнäv», — болна. «Нарн, та дегд сääхнт. Болв би Газрин көвүн Цевгт дуртав. Цевгäс нань талдан күүнд одшгов», — гидж Зоя нарид хәрү öгнä. «Сүл үгтн ямаран болх?» — гидж нари алтн нульмсан асхад сурна. «Үгән сольшгов» — гидж лавлдж Зоя келнä. Нарн нульмсан арчад: «Тииклä би унтриав!» — гиггäд тенъгр деегшән öсрдж гарад, адгъдж түүггäд, барун үзгт бултдж суув. Маньгъдур

өрүнднъ нари гарси уга. Нөкädүртнъ бас. Нүд чичм харнъгъу болв. Делкä кинтрäd, зуд эклв. Газр деер бääси äмтä хамгин үкä öөрдв. Цуг газра äмтн, цуг äмтä тоотнъ цугардж ирäd: «Зоя, аргъ чамд. Нарнд зөвән öг, эс гихлä — нари зованъгас унтрх. Тер цагла маанр цугъар үкхвдн» — гидж сурна. Зоя Цевг хойр хооридан зөвәр удан селягидж, дурна чидл ик, берк болвчи, олна кишиг түүнäs даву гидж шиидäд, олин төлä дуран тåкх болна. Зоя цагъан мөнъгн сард төрäd, тенъгр деегшән иисäd гарч. Газран санад уульснас асхрси нульмси халхаснъ дусад, өдг, хүврäd бääдж. Нарн, тенъгр деер гарч одси Зояг үзäd, байрлдж, түүнүр öөрдхär седхлä, газрт үлдси Цевгтән дурта сар бултад, нари суухла саг гарад бääдгдж, — гидж Пүрвä туулян чилäv.

— Тана тууляр авад шинджлхлä, академик Владимирцевин келси чик кевтä, — гидж келн Зоя, уха тунад, «олна төлä» — гидж аргъул тууляс давтв.

Машин, негт äмтä юмншнъ, бääси чидлән öгч чирдäси бääдлтäгъар күрджнънäd, эрг деегшән давшв. Эрг дора, сарин цагъан герлд цäädж, зурагъар, даралдад, бärгдси өвтä цагъан гермүдин терэд шарлси шамсин герл үзгдв. Совхозин уульницар гермүдин орагъас эсгон öндр модд күридж харлв. Совхозин на, Пүрвä бичкндән кесг нугъена öндг авси, зетстä нуурин усн гилвкдж налав.

— Модд үзджäнт? — гидж Пүрвä, уульниц талагшан заадж, Зоягъас сурв.

— Ой, эн совхозти модтгадж! — гидж öврäd, Зоя, машинä кабинк түшäд, Пүрвälä зерглäd зогсв.

— Эн моддиг бичкндән маанр суулгълавдн, — гидж Пүрвä келн, — Таанр сүүдртнъ суудж байрлтха гидж суулгълавдн, — гиггäд немв.

— Олна төлä, — гидж Зоя, Пүрвән келсиг күүцäv.

Эрг дорагшан гүүддж йовх машин моторан зогсагъад, эн зерглäd зогссн хойр күүнä күр тодрха сäänär нег-негнднъ сонъсгдв. Герүрн адггäдж йовх шофр шүрүтägъар, салък делскддж, совхозин захар орв. Хävргäс хäläси күүнд, обкомин инструктор Пүрвä баахи зоотехник Зояг джиргелин шууганур көтлäd дахулси болдж үзгдв.

Москва, 1958 дж.